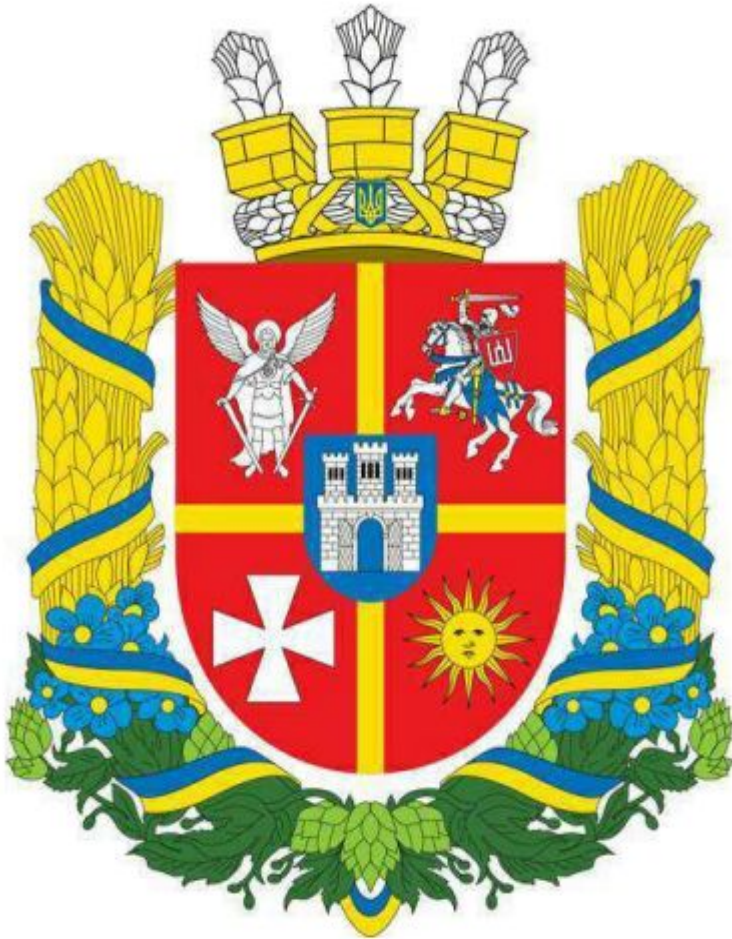

ЖИТОМИРСЬКА ОБЛАСТЬ

Площа: 29,8 тис. кв. км, 4,9%
від території України
Межує з Вінницькою,
Київською, Рівненською,
Хмельницькою областями,
Республікою Білорусь

Адміністративно-територіальні одиниці

Міст обласного значення	- 5:
Бердичів, Житомир, Коростень, Малин, Новоград-Волинський.	
Міст районного значення	- 6
Селищ міського типу	- 43
Сільських населених пунктів	- 1619

- ◎ Валовий регіональний продукт -14616 грн 19/25
- ◎ Інвестиції в основний капітал - 3781,2¹ млн. грн.
- ◎ Обсяги викидів забруднюючих речовин - 86,8 тис.т

Природні ресурси

Корисні копалини:

налагоджено видобуток титанових руд, диасових кварцитів, кольорового напівдорогоцінного каміння - берилу, топазу, кварцу; є необмежені запаси декоративно-облицювального каменю (лабрадориту, граніту, габро); родовища високоякісного пірофіліту, унікальне родовище кварцитів.

Водні ресурси:

Територією області протікає 221 річка загальною довжиною 5366 км. Всі річки належать до басейну Дніпра. Найбільші за довжиною річки в межах області: Тетерів, Случ, Ірпінь, Уж, Ірша. На Житомирщині чимало великих озер. Найбільші з них — Чорне, Озерянське, Прибиловецьке — розташовані в басейні річки Уборть.

Земельні ресурси:

Серед зональних типів ґрунтів переважають дерново-підзолисті ґрунти піщані, глинисто-піщані й супіщані, оглеєні (52,4% площі області). У балках, долинах річок переважають дернові ґрунти, в заплавах і зниженнях рельєфу сформувалися болотні й торфово-болотні ґрунти. В лісостеповій частині області – сірі лісові, темно-сірі опідзолені ґрунти, а також чорноземи опідзолені, на лесових «островах» формуються ясно-сірі лісові ґрунти. Є невеликі масиви чорноземів малогумусних глибоких і неглибоких, вилугуваних (3 % площі області).

Корисні копалини

Є запаси будівельних пісків, пірофілітових сланців, керамічних глин і ряду інших видів мінеральної будівельної сировини, є великі поклади габро, гранітів, лабродоритів. Присутні також рідкісноземельні елементи — ванадій, скандій, гафній, торій, які користуються значним попитом на світовому ринку. У межах Іршанського титанорудного району видобувають ільменіт (оксид титану). Перспективним є родовище мармуру, що має рисунок надзвичайної краси, добре полірується. В області видобувається кольоровий напівдорогоцінний камінь — берил, топаз, кварц з подальшою його обробкою та виготовленням ювелірних виробів.

Родовища корисних копалин :

Смельянівське родовище граніту
Коростенське родовище граніту
Коростишівське родовище граніту
Лезниківське родовище граніту
Іршанський титанорудний район

Демографічна ситуація

Чисельність наявного населення станом на 1 січня 2011 року становить 1 млн. 279 тис. осіб (2,8 % від населення України), в тому числі міського населення — 741,2 тис. осіб, сільського — 537,8 тис. осіб

Таблиця демографії

1939	1959	1969	1979	1989	2005	2008
1688,9	1605,6	1626,4	1596,8	1545,4	1389,3	1302,0

В період з 1939 по 2008 рік
(тис. ос.)

Етнічний склад населення

Національний склад населення Житомирської області станом на 2001 рік.

№	Національність	Кількість осіб	Відсоток до загальної кількості
1	Українці	1 254 855	90,32 %
2	Росіяни	68 851	4,96 %
3	Поляки	49 046	3,53 %
4	Білоруси	4 924	0,35 %
5	Євреї	2 670	0,19 %
6	Молдавани	1 425	0,10 %
7	Німці	994	0,07 %
8	Чехи	839	0,06 %
9	Вірмени	820	0,06 %
10	Цигани	785	0,06 %
11	Інші	4 084	0,29 %
	Разом	1 389 293	100 %

Віковий склад населення області, зафіксований Всеукраїнським переписом населення, характеризувався зменшенням частки дітей у загальній кількості населення поряд із підвищенням частки осіб у віці, старшому за працездатний, що ускладнює сучасну демографічну ситуацію в Житомирській області.

Національний склад населення Житомирської області налічує більше 100 національностей. Переважну більшість населення області склали українці, чисельність яких становила 1254,9 тис. осіб, або 90,3 % від загальної кількості населення.

Мовний склад населення Житомирської області, за даними Всеукраїнського перепису населення, характеризується такими даними: українську мову вважали рідною 93,0% населення області, 6,6% -російську.

Результати Всеукраїнського перепису населення засвідчили тенденцію до підвищення рівня освіти населення, зростання кількості осіб, які мають вищу і повну загальну освіту. У Житомирській області кількість населення у віці 10 років і старші, яке мало вищу та повну загальну середню освіту складала 790,2 тис. осіб, що порівняно з 1989 роком більше на 17,1%.

За даними Всеукраїнського перепису населення кількість чоловіків та жінок в області, які перебували у шлюбі, склала 686,7 тис. осіб.

Промисловість

Житомирщина – розвинутий аграрно-індустріальний регіон України.

Область спеціалізується на виробництві широкого асортименту продуктів харчування, продукції добувної, легкої, хімічної промисловості, виробів з деревини та інших.

Найбільш динамічно сьогодні розвивається переробна промисловість області, чому сприяє зростання попиту в самій країні. Продукти харчування знаходять ринки збуту не лише в Україні. Кондитерські і молочні вироби, цукор, крохмаль, етиловий спирт, хміль та його екстракт постачаються в країни

ближнього та далекого зарубіжжя.

Добувна промисловість. На сьогоднішній день в цю галузь вкладено більше 35 млн.дол. США іноземного капіталу. Тут реалізуються інвестиційні проекти по видобутку декоративного каменю, розробці піщаних та гравійних кар'єрів, видобутку та збагаченню титанової руди, що мають стабільний ринок збуту і високий рівень рентабельності виробництва. Серед мінеральних продуктів на експорт ідуть щебінь, ільменітовий концентрат, кварцити, гранітні блоки і вироби з каменю.

Машинобудування є однією з провідних галузей економіки Житомирщини. Машинобудівні підприємства виробляють обладнання для хімічної, харчової, легкої, металообробної, деревообробної промисловості, а також для агропромислового комплексу.

Харчова галузь представлена більш, ніж 120 підприємствами хлібопекарної, кондитерської, пиво-безалкогольної, м'ясо-молочної, цукрової, борошномельної, лікерно-горілчаної промисловості. Найрозвинутіша з галузей харчової промисловості – цукрова (заводи в Бердичеві, Андрушівці, Червоному, Корнині, Іванополі, та ін.). В області діє 4 спиртових заводи. Розвиваються м'ясна, молочна, маслосироробна, овочеконсервна галузі, а також виробництво солоду (Бердичів). В області виробляється майже 9% усієї маслосироробної і молочної продукції, понад 3% кондитерських виробів України.

Легка промисловість представлена в основному підприємствами швейної (Житомир, Коростень, Новоград-Волинський, Малин, Бердичів), взуттєвої (Бердичів, Житомир), трикотажної галузей (Житомир), виробництво лляних тканин (Житомирський льонокомбінат).

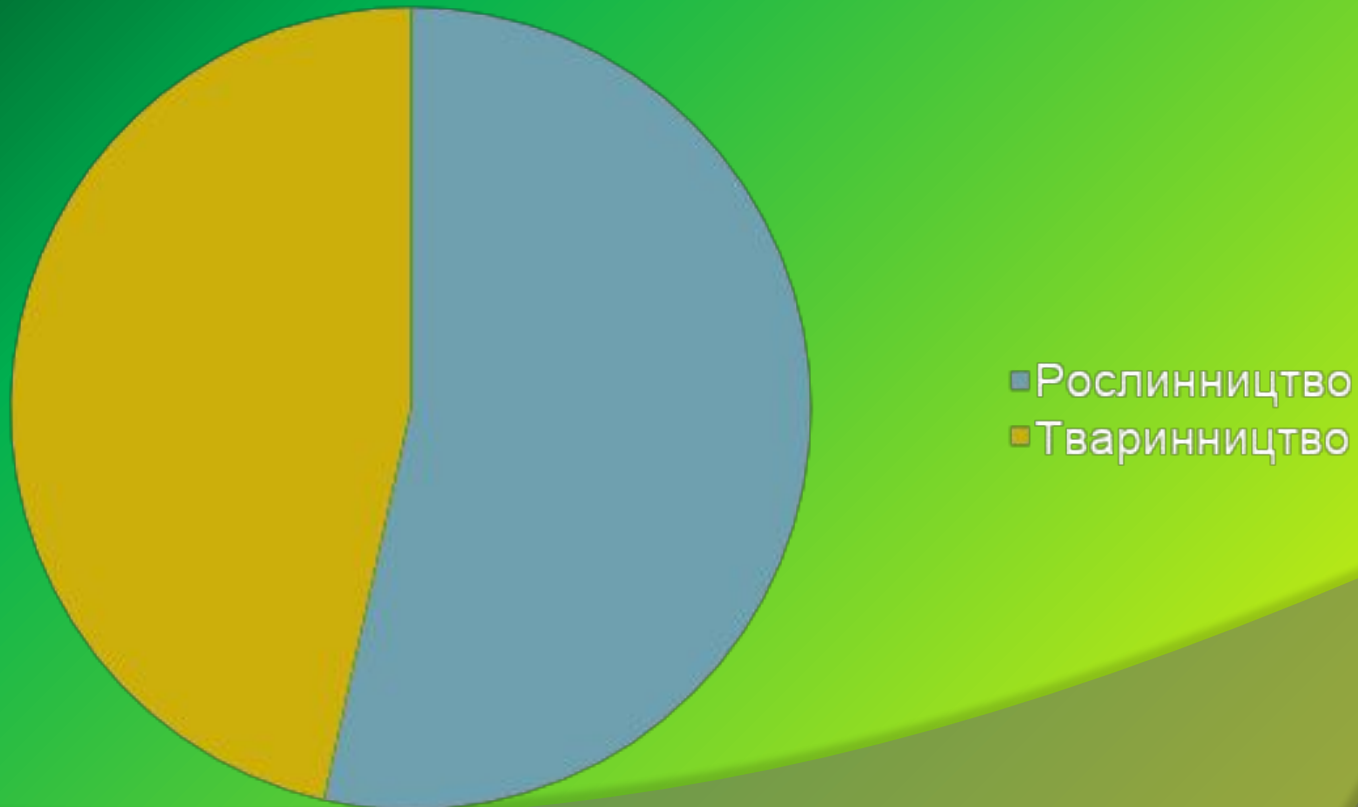
Скляна і фарфоро-фаянсова промисловість представлена 10 підприємствами в містах Баранівка, Довбиш, Олевськ, Кам'яний Брід, Біла Криниця, Городниця, Коростень. Продукція цих підприємств – фарфоро-фаянсовий посуд, дзеркальні вироби, склотара. Найстарішим є колективне підприємство «Баранівський фарфоровий завод», заснований у 1802 році французьким підприємцем М. Мезером. З 1823 року працюють Довбиський, а з 1903 року – Коростенський фарфорові заводи.

Підприємствами хімічної промисловості області виробляються хімічні волокна та нитки, лакофарбові вироби, вироби з пластмаси, кормові антибіотики.

Основу паливно-енергетичної бази області становлять місцевий торф та буре вугілля, а також привізена нафта і газ.

Сільське господарство

В структурі сільськогосподарського виробництва переважає рослинництво, що складає 53,5%, на долю тваринництва припадає 46,5%.

Рослинництво має зерново-картоплярський напрям у Поліссі і зерново-буряківничий – у лісостеповій зоні. Серед рослинництва виділяються вирощування зернових та зернобобових культур, провідні серед яких озима пшениця, озиме жито, яровий ячмінь, овес, зернобобові, гречка, просо. Вирощування картоплі є другою за значенням галуззю рослинництва в регіоні. Також значну частку серед технічних культур займають цукрові буряки, льон-довгунець, хміль. Житомирщина є регіоном, де збирають 75% українського хмелю й 30% льону-довгунця.

Тваринництво спеціалізується на вирощуванні худоби м'ясо-молочного напрямку, також розвинені свинарство; допоміжні галузі – птахівництво, вівчарство, бджільництво.

Транспортна система

Транспортна система представлена залізничним, автомобільним, трубопровідним і повітряним транспортом. Провідними є залізничний та автомобільний. Завдяки вигідному географічному положенню й розгалуженій мережі автомобільних шляхів та залізниць, область має зручне транспортне сполучення з Києвом, Львовом, Ужгородом, Харковом, Одесою, Мінськом, Москвою, Санкт-Петербургом.

Територією області проходить трубопровід «Дружба».

У Житомирі є аеропорт.

Соціальна сфера

В Житомирській області розвинута соціальна інфраструктура. До послуг населення розгалужена мережа об'єктів роздрібної торгівлі — понад 4 тис., близько 1 тис. підприємств громадського харчування, понад 600 юридичних та 1,5 тис. фізичних осіб-об'єктів служби побуту, 1152 клубних установи, 953 масових бібліотек, 2 театри, філармонія, 32 дитячі музичні, 6 художніх та 3 школи мистецтв, 4 парки культури і відпочинку, 4 державні і 43 музеї на громадських засадах.

В області працює 25 вищих навчальних закладів, 931 державна та 6 приватних школи, 4 гімназії, 2 ліцеї.

Про здоров'я населення піклується понад 5 тисяч лікарів. Профілактику, оздоровлення та лікування жителів здійснюють всього 78 лікувальних закладів, з них 30 дільничних лікарень, 5 міських та 23 районні територіальні медичні об'єднання. Також працюють 336 лікарських амбулаторно-поліклінічних закладів, 26 станцій швидкої допомоги, 844 фельдшерсько-акушерські пункти.

Природно-рекреаційний потенціал. Рекреаційні ресурси Житомирщини визначають сприятливі кліматичні умови, значні масиви лісів, а також джерела мінеральних вод (радонові води в районі Житомира і села Денишів). На півночі області є родовища торфових (село Зарічани) та сапропелевих (село Вілька) лікарських грязей. В області діють 24 санаторіїв і пансіонатів, 17 баз і 3 будинки відпочинку, 17 оздоровчих дитячих таборів.

Освіта

У галузі освіти в області працює мережа навчальних закладів.

Дошкільне виховання представлене 575 дошкільними закладами, з них майже 67% працюють у сільській місцевості.

Також працюють 891 загальноосвітні школи, з них 6 приватні, 3 гімназії, 4 ліцеї, 5 вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації, 20 вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації, 29 професійно-технічних.

Культура

В області працюють 1127 клубних установ, 972 масових бібліотек, 2 театри, філармонія, 32 дитячі музичні й 6 художніх шкіл та 2 школи мистецтв, 4 парки культури і відпочинку, 5 державних і 6 недержавних музеїв та 43 музеї на громадських засадах.

На території області нараховується 25 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва. В тому числі: 5 – загальнодержавного і 20 місцевого значення, серед них три дендропарки.

У Житомирській області є культурно-архітектурні пам'ятки в Овручі, Житомирі, Новоград-Волинську, віднесених до періоду існування Київської Русі; пам'ятки садово-паркового мистецтва, музей фарфору в Баранівці, садиба й пейзажний парк у містечку Верхівнянську, де жив і працював видатний французький письменник О. де Бальзак, музей космонавтики ім. С.П. Корольова.

Заповідники Житомирської області

- ⦿ Поліський природний заповідник
- ⦿ Природний заповідник «Древлянський»

